

SEKTORPROGRAM

Miljö

Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2008

Sektorprogram: Miljö

Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2008

ANP 2007: 760

© Nordiska ministerrådet, Köpenhamn 2007

ISBN 978-92-893-1610-1

Design: Kjell Olsson

Foto: s. 1 stor bild: Moodboard, s. 1 liten bild: Magnus Elander

S. 4: Magnus Elander. Övriga bilder från Johnér Bildbyrå AB/Naturbild

Upplaga: 1 000 exemplar

Tryck: Scanprint A/S, Århus 2008

Tryckt på miljövänligt papper som uppfyller kraven i den nordiska miljömärkningen.

Publikationen kan beställas på www.norden.org/order

Fler publikationer på www.norden.org/publikationer

Printed in Denmark

Nordiska ministerrådet

Store Strandstræde 18

1255 Köpenhamn K

Telefon (+45) 3396 0400

Fax (+45) 3311 1870

Nordiska rådet

Store Strandstræde 18

1255 Köpenhamn K

Telefon (+45) 3396 0200

Fax (+45) 3396 0202

www.norden.org

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill styrka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Innehåll

- 5** Förord
- 7** Klimat
- 9** Hav
- 12** Kemikalier
- 14** Program och strategier
- 15** Viktiga verktyg

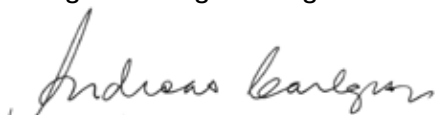
Förord

Det finns ett starkt engagemang, en hög ambitionsnivå och en stor samsyn om miljöfrågor i Norden. Detta har bidragit till att ge de nordiska länderna hög trovärdighet på miljöområdet. Länderna kan därför ta gemensamma initiativ inte bara i närområdet och inom EU utan också i internationella sammanhang. Tillsammans är vi starkare och kan spela en större roll.

Globaliseringsfrågorna står i centrum såväl för det nordiska arbetet som på den internationella agendan. Under 2008 kommer miljöeffekter av globalisering att behandlas av miljöministrarna i FN:s miljöprogram (UNEP) och vid organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Samarbetet med Ryssland, Indien och Kina står också högt på dagordningen. Det finns stora fördelar med att de nordiska länderna samarbetar både när det gäller analysen av de utmaningar vi står inför och när det gäller internationellt agerande. Det kommer att ställas helt nya krav på det internationella miljöarbetet i en värld där resursutnyttjandet passerar hållbara gränser. Detta har klara samband med frågor om klimat, miljöteknik, konsumtionsfrågor och kemikalier samt med havsfrågor.

Ett väl fungerande nordiskt samarbete förutsätter självfallet också en nära koppling till det som sker inom ramen för det europeiska samarbetet. Sverige vill därför, som ordförande, verka för att ytterligare koordinera det arbete som sker i Nordiska ministerrådet under 2008 med utvecklingen inom EU.

Sverige sätter fokus på *klimatfrågan* och särskilt på åtgärder som man i det nordiska samarbetet kan vidta för att få fler konkreta resultat inom klimatområdet såväl nationellt som internationellt. Förbättringar av *havsmiljöns* tillstånd i Östersjön och Västerhavet tillhör Sveriges prioriteringar under ordförandeskapet. Genomförande av EU:s marina strategi och Östersjöns aktionsplan, framtagna av HELCOM, är därför centrala frågor. Vi lyfter också fram *kemikaliefrågan* där fortsatt nordisk samsyn kring utvecklingen av regelverk är viktig och angelägen.

Andreas Carlgren

Klimat

De klimatförändringar som blivit allt tydligare under senare tid visar på behovet av att bygga upp ett miljömässigt hållbart samhälle.

I de arktiska områdena är effekten av klimatförändringarna särskilt stora. Sverige vill under sitt ordförandeskap understryka vikten av ett fortsatt samarbete mellan energi- och miljösektorerna och sätta fokus på åtgärder som vi i nordiska sammanhang kan vidta för att kunna uppnå långtgående klimatmål.

Klimatfrågan är till sin natur global. Varje utsläpp påverkar hela världens klimat och varje utsläppsminskning är ett bidrag till minskad klimatpåverkan. Isolerade nationella eller nordiska åtgärder mot klimatförändringar är otillräckliga för att märkbart minska de pågående klimatförändringarna. Ett brett och långtgående *internationellt samarbete* är nödvändigt. De nordiska utsläppen är av naturliga skäl och som följd av en aktiv politik förhållandevis begränsade. Detta tillsammans med hög trovärdighet i bistandsfrågor gör att de nordiska länderna kan spela en konstruktiv roll i dialogen med utvecklingsländer, vilket bedöms vara en nyckelfråga för en kommande global klimatöverenskommelse. Vid sidan av ytterligare direkta utsläppsbegränsningar kan de nordiska länderna bidra till en verkningsfull global klimatpolitik genom att:

1. Utveckla förutsättningar och former för fortsatta internationella klimatåtaganden efter 2012, när Kyotoprotokollet löper ut.
2. Utveckla effektiva styrmedel.
3. Utveckla tekniska lösningar.
4. Utveckla förståelse för och analys av klimatförändringarnas effekter på natur och samhälle samt behov av mot- och anpassningsåtgärder.
5. Stärka forskningen kring klimat- och miljögiftsfrågorna i Arktis särskilt inom ramen för Internationella Polaråret.
6. Fortsatt utveckla synergier mellan klimatkonventionen och Montrealprotokollet om ozonnedbrytande ämnen.

Aktiviteter

Ett klimatseminarium planeras – kopplat till de nordiska statsministrarnas globaliseringsinitiativ.

En konferens om klimatförändringar, energigrödor och kulturlandskapet arrangeras av Riksantikvarieämbetet.

Hav

Den tonvikt som Sverige lägger på samarbetet kring Östersjön och Västerhavet är något som på ett naturligt sätt påverkar Sveriges prioriteringar i det nordiska arbetet. Situationen i Östersjön med omfattande övergödning kommer att kräva konkreta åtgärder i enlighet med Östersjöns aktionsplan (BSAP). Ett fördjupat samarbete mellan länderna är nödvändigt för att åstadkomma ett hållbart nyttjande av havens resurser.

Inom ramen för Oslo-Paris-konventionen (OSPAR), som har som mål att bevara och skydda de marina ekosystemen i Nordsjön och Nordostatlanten, är ett stärkt nordiskt samarbete kring havsmiljön betydelsefullt. Särskilt för det strategiska arbete som påbörjats med att anpassa inriktningen av samarbetet – bland annat med anledning av det kommande EG-direktivet om en marin strategi.

Ett ökat nordiskt samarbete i OSPAR är också viktigt för att följa upp åtaganden från det ministermöte som arrangerades i Göteborg 2006 inom ramen för det politiska samarbetet om Nordsjöns marina miljö, den så kallade Nordsjökonferensen.

EU:s marina och maritima strategier kommer att stå i fokus för det europeiska havsarbetet under flera år framöver. Många sektorer i samhället nyttjar och påverkar havet på olika sätt. Miljöproblemen i havet med övergödning, farliga ämnen och hot mot den biologiska mångfalden är därför beroende av åtgärder inom många samhällssektorer. Det kommande EG-direktivet om en marin strategi förväntas innebära att varje medlemsstat ska utpeka en eller flera nationella myndigheter som ska ansvara för förvaltningen av havet i de olika havsregionerna. Uppgifterna för dessa nationella myndigheter kommer bland annat att bestå av att bedöma miljösituationen i havet och nyttjandet av det.

Mot bakgrund av att samtliga nordiska länder aktivt arbetar nationellt för att minska miljöpåverkan på haven är det angeläget att jämföra hur långt varje land kommit med sina förvaltningsplaner och att sedan ta fram en strategi/plan för hur de nordiska länderna skulle

kunna samarbeta för att åstadkomma ett samordnat agerande.
Resultatet av detta kan utgöra ett betydelsefullt underlag i arbetet med att genomföra det marina direktivet och göra Östersjön till ett pilotprojekt för EU:s marina strategi.

Aktiviteter

Ett Östersjöseminarium arrangeras av Naturvårdsverket.

Kemikalier

Finland har under sitt ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2007 lyft fram frågan om kemikalier i varor, produkter och material. Sverige avser att fortsätta den linjen under sitt ordförandeskap bland annat genom att arbeta för att de viktiga regelverk för växtskyddsmedel och biocider, som är aktuella inom EU under 2008 blir väl genomarbetade.

Inom den globala kemikaliestrategin (SAICM) finns målsättningar som syftar till att alla aktörer ska ha tillgång till information om kemiska ämnen. I de fall där det är lämpligt ska denna målsättning också omfatta behov av information om kemiska ämnen i varor. Sverige ser kunskap om innehåll av kemiska ämnen i material och varor som en viktig förutsättning för tillämpningen av försiktighets- och produktvalsprinciperna. De nordiska länderna har stor samlad erfarenhet att bidra med till den internationella processen och Sverige avser att driva denna fråga under sitt ordförandeskap.

Användning och utsläpp av kvicksilver är erkänt som ett globalt hot mot hälsa och miljö. Metalliskt kvicksilver kan färdas långväga med vindarna i atmosfären och skapar därför föroreningsproblem över hela världen, även långt från utsläppskällorna. För de nordiska länderna är det särskilt oroande att föroreningarna ökar i Arktis och att kvicksilverhalterna i sötvattensfisk i stora delar av Skandinavien är för höga.

De nordiska länderna är tillsammans engagerade i utvärderingen av de globala riskerna med kvicksilver och diskussionen kring behovet av ett legalt bindande instrument pågår inom FN:s miljöprogram (UNEP). UNEP:s styrelse beslutade i februari 2007 att etablera en arbetsgrupp med uppgift att se över och utvärdera nya och existerande instrument i en process fram till styrelsemötet 2009. Sverige avser att, under sitt ordförandeskap i Nordiska ministerrådet, ge hög prioritet åt nordiska förberedelser för processen genom att:

1. Färdigställa och sprida nordiska studier om för- och nackdelar med olika möjliga legala instrument.
2. Säkerställa ett nära informationsutbyte mellan nordiska myndigheter på alla nivåer för ökad resurseffektivitet och stärkta påverkansmöjligheter.
3. Främja nordiska utåtriktade aktiviteter på relevanta internationella möten som föregår UNEP:s styrelsemöte.
4. Öka intensiteten i de bilaterala kontakterna med olika utvecklingsländer.

Aktiviteter

En workshop planeras om behovet av utökad information om miljö- och hälsoriskerna med kemikalier i varor. Samarrangemang med Kemikalieinspektionen.

Program och strategier

Det nordiska miljösamarbetet är sedan en lång tid tillbaka baserat på fleråriga miljöhandlingsprogram. Det nuvarande programmet avser verksamhet till och med 2008 och ett nytt nordiskt miljöhandlingsprogram för åren 2009–2012 ska förhandlas fram under det svenska ordförandeskapet.

I november 1998 antog de nordiska statsministrarna och de politiska ledarna för de självstyrande områdena deklarationen "Ett hållbart Norden". Utifrån detta utvecklades en nordisk strategi för hållbar utveckling. Under det svenska ordförandeskapet 2008 ska en omarbetning av strategin genomföras. I samband med detta kommer en ny statsministerdeklaration att antas. Strategin ska omfatta perioden 2009–2012.

Viktiga verktyg: Miljömärkning och miljöteknik

Svanen. Det nordiska miljömärket Svanen initierades av konsumentministrarna i Nordiska ministerrådet 1989. Sedan 1998 deltar alla nordiska länder i arbetet. Miljömärkningens syfte är att informera konsumenterna om miljöanpassade varor och möjliggöra aktiva miljöval samt att stimulera en produktutveckling som tar hänsyn till miljön.

Svanen är den mest kända miljömärkningen i Norden och många konsumenter anser att märkningen är viktig i det allmänna arbetet för en bättre miljö och för deras möjligheter att välja miljöanpassade produkter.

En översyn av Svanen har inletts och en slutrapport förväntas i början av 2008. Enligt arbetsgruppens mandat ska bland annat en jämförande analys av Svanen, EU-blomman och andra instrument för miljöinformation göras.

Miljöteknik . Miljöteknik är en prioriterad fråga för den svenska regeringen. Miljö teknik är en växande sektor och behoven av ny teknik för energi, vattenrening och avfallshantering är stora i många länder runt om i världen. Det är här viktigt att nordiska företag är med och konkurrerar för att på detta sätt vidmakthålla och utveckla det kunnande som man besitter.

Miljöteknik är ett medel som kan användas för att åstadkomma såväl ökad sysselsättning som en bättre miljö och det är också ett centralt verktyg för att främja och utveckla Nordens fortsatta konkurrenskraft. Det är dessutom angeläget att de nordiska EU-länderna lyfter fram gemensamma nordiska erfarenheter på miljöteknikområdet.

Aktiviteter

En utvärdering av Svanenmärkningen pågår och ett seminarium planeras för att uppmärksamma och diskutera resultatet av utvärderingen.

Samordnade miljötekniksatsningar från de nordiska länderna planeras.

norden

Nordiska ministerrådet

Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
www.norden.org

Det nordiska samarbetet omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland. Ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet roterar kalenderårsvist mellan de fem nordiska länderna.

I miljösektorns ordförandeskapsprogram för 2008 presenteras de punkter som Sverige vill prioritera i det nordiska samarbetet på miljöområdet.

REGERINGSKANSLIET

Miljödepartementet

Ytterligare information om Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet fås på www.Norden2008.se från och med 1 januari 2008.

**Kontaktuppgifter för
ordförandeskapet**
Miljödepartementet
Internationella enheten
Jeanette Krantz
SE-103 33 Stockholm
Telefon: +46 8 405 10 00